

Aan: Commissies R&W, EEB, M&F en NLW, Provinciale Staten van Noord-Holland

Van: Vereniging Natuurmonumenten, Landschap Noord-Holland, Natuur en Milieufederatie Noord-Holland

Geachte commissieleden,

Op 7 december behandelden uw commissies in een extra gezamenlijke vergadering de voordracht van de Koers NH2050. Door middel van deze brief vragen wij uw aandacht voor de paragraaf over landbouw.

Natuurmonumenten, Landschap Noord-Holland en de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland zijn intensief betrokken geweest bij de totstandkoming van "Koers 2050". Wij willen de Gedeputeerden, maar zeker ook de betrokken ambtenaren, een compliment geven voor het gevolgde proces. Onze organisaties herkennen veel van de inbreng uit de "verkenningen", de enquêtes, en de diverse bijdragen terug in de Statenvoordracht. Er is uitgebreide aandacht voor klimaatadaptatie, energietransitie en duurzaamheid. Uiteraard ondersteunen wij de ambitie om deze urgente opgaven een centrale rol te geven in de omgevingsvisie.

De koers voor landschap en natuur is echter veel minder uitgewerkt. Dit is een opvallende keuze. In februari 2017 heeft de provincie immers een representatieve survey onder 1.586 Noord-Hollanders gehouden. Uit dit onderzoek blijkt dat "'verlies aan natuur", en "vervuiling van bodem, water en lucht" als grootste uitdagingen worden gezien waar de omgevingsvisie een antwoord op dient te geven.

In het nu voorliggende concept is er voor gekozen om "Biodiversiteit en natuur" als een van de drie deelambities te benoemen. In de uitwerking op bladzijde 8 en 9 is deze ambitie echter vrijwel niet verder ingevuld. Er zijn geen uitspraken opgenomen over bijvoorbeeld de wenselijkheid van een stelsel van nationale parken, en provinciale landschappen.

Tegelijkertijd zijn er wel concrete richtinggevende uitspraken opgenomen over de landbouw, waarbij het uitgangspunt bestaat uit schaalvergroting gericht op een rendabele landbouw:

Indien nodig wordt ruimte geboden voor schaalvergroting in de landbouw. De landbouw in Noord-Holland heeft baat bij innovatie om ook op lange termijn rendabel te kunnen functioneren. Uit oogpunt van duurzaamheid in brede zin moeten de vernieuwingen ook voordelig zijn voor natuur en milieu.

Wij betreuren deze keuze voor "meer van hetzelfde". Er is geen sprake van een duidelijke visie op de toekomst van de landbouw, anders dan verzachting van de schaalvergroting. Hiermee wordt dé belangrijke uitdaging in het groene buitengebied van Noord-Holland niet opgepakt: hoe te komen tot een meer natuur-inclusieve landbouw met als gevolg meer biodiversiteit buiten de natuurgebieden.

De noodzaak van een dergelijke transitie wordt breed gedeeld door de inwoners van onze provincie. In juli 2017 heeft de provincie een (tweede) publieksonderzoek laten uitvoeren onder 1.407 Noord-Hollanders. Van de 29 opgaven waar uit gekozen kon worden, staan zowel "zorgen voor een groene leefomgeving" als "behouden van landschappen" in de top 5 van meest belangrijke onderwerpen. Na "meer vluchten mogelijk maken op Schiphol" staat "meer ruimte bieden aan grootschalige landbouw" helemaal onderaan.

De breed gedragen wens tot behoud en versterking van (landschappelijke) kwaliteit, en het benadrukken van de regionale verschillen, is ook tijdens uw debat van 9 oktober aan de orde geweest. Wij verwijzen hierbij naar de moties 65, 68, 69, 81, 90, als "tegengewicht" voor de (niet in stemming gebrachte) motie 77.

De nadruk op het faciliteren van schaalvergroting zorgt naar onze mening voor een ongewenste versmalling, en mogelijke polarisatie, van de discussie over de toekomst van de landbouw in Noord-Holland. Immers, wie bepaalt dat schaalvergroting "nodig" is? De betreffende ondernemer, of de bewoners van het landschap? De omgevingsvisie dient naar onze mening juist richting en sturing geven, en een duidelijke agenda te bevatten op weg naar een landbouw welke uitgaat van de schaal, en (beoogde) kwaliteiten, van de directe omgeving.

Juist in de afgelopen weken is er een aantal relevante ontwikkelingen nadrukkelijk in beeld gekomen, waaruit blijkt dat een dergelijke omslag naar een onderscheidende, landschappelijke aangepaste en adaptieve landbouw reeds gaande is. Naar onze overtuiging zou uw Omgevingsvisie deze ontwikkeling duidelijker moeten benoemen en wat ons betreft ook moeten ondersteunen.

Zo hebben de Provinciale Staten van Flevoland op 8 november j.l. een omgevingsvisie vastgesteld waarin wordt gestreefd naar “landbouw in meerdere smaken”. Op 16 november is Midden-Delfland als eerste “Bijzonder Provinciaal landschap” in Nederland erkend door de provincie Zuid-Holland, waarbij een grote rol is toegekend aan natuurgerichte landbouw. In Utrecht is door een groot aantal partijen op 30 november een “Actieplan Duurzame Landbouw met Natuur” aangeboden aan de provincie.

Een belangrijke ontwikkeling is de “Verklaring van Driebergen”. Achttien organisaties, waaronder de Rabobank, LTO, wetenschappers en natuurorganisaties, hebben op 22 november afgesproken dat er de komende maanden gewerkt wordt aan een “deltaplan biodiversiteit”, gericht op substantieel biodiversiteitsherstel van de groene ruimte in combinatie met een (letterlijk) gezonde bodem.

De Europese Unie heeft tenslotte op 29 november haar ambities voor de herziening van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid bekend gemaakt. Zoals waarschijnlijk bekend ontvangt de Nederlandse agrarische sector 720 miljoen euro aan subsidie per jaar uit “Europa”. De toekenning van deze middelen na 2020 is sterk bepalend voor de richting waarin de sector zich gaat ontwikkelen.

De commissie stelt voor dat *...the modernised CAP should enhance its EU added value by reflecting a higher level of environmental and climate ambition, and address citizens' concerns regarding sustainable agricultural production*. De lidstaten krijgen een grotere rol bij het behalen van deze doelstelling. De kans is dus reëel dat de provincies na 2020 een grotere rol gaan spelen bij de verdeling van de subsidies richting de agrarische sector, waarbij vergroening een belangrijk thema gaat worden.

Samengevat is de transitie naar een adaptieve landbouw, welke gebruik maakt van de kracht van de omgeving, al volop gaande. Veelgebruikte woorden welke hierbij worden gebruikt zijn “natuur-inclusief”, “uitgaande van de bodem”, “herstel van biodiversiteit” en “toekomstbestendig”. In Noord-Holland kan hier nog “gericht op de stad”, en “contramal van verstedelijking” aan toe worden gevoegd. **“Schaalvergroting indien nodig” zal als leidend principe hier zeker niet aan bijdragen.**

Uit de twee enquêtes, zoals uitgevoerd in opdracht van de provincie, blijkt dat het overgrote deel van de inwoners van deze provincie “behoud van landschap” belangrijker vindt dan “schaalvergroting in de landbouw”. Onze organisaties zijn er, ook als ondertekenaar van de “Verklaring van Driebergen”, van overtuigd dat een integratie van landbouw, natuur en landschap in grote delen van Noord-Holland mogelijk is. Schaalvergroting kan hierbij op sommige locaties een gevolg van zijn, maar zeker geen uitgangspunt.

Wij hopen dan ook dat de uiteindelijke versie van de “Koers NH 2050” een koers voor de landbouw bevat welke recht doet aan de noodzakelijke transitie van de landbouw, en bovengenoemde Europese en landelijke ontwikkelingen als uitgangspunt neemt voor een ambitieuze agenda gericht op een landschappelijk passende landbouw.

Met vriendelijke groet,

Mede namens Landschap Noord-Holland en de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland,

Willem Hellevoort

Provinciaal Ambassadeur Noord-Holland, Vereniging Natuurmonumenten